

Till:
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm
ku.remissvar@regeringskansliet.se
Diarienummer Ku2017/02136/MF

MTG:s svar på Public servicekommitténs betänkande Finansiering av public service (SOU 2017:79)

Inledning

MTG Sverige är en del av MTG, en börsnoterad mediekoncern med verksamhet inom radio, tv och online. MTG är ledande inom underhållning och sport med varumärken som omfattar tv, radio och nästa generations underhållning inom esport, digitala videonätverk och online-spel.

MTG Sverige innefattar följande affärsområden: fri-TV genom kanalerna TV3, TV6, TV8, TV10; betal-tv och operatörstjänster under varumärket Viasat; den reklamfinansierade streamingtjänsten Viafree; radioverksamhet genom kanalerna Rix FM, Bandit Rock, Lugna Favoriter, Power Hit Radio, Star FM samt radiostreamingtjänsten I Like Radio samt den abonnemangsfinansierade streamingtjänsten Viaplay.

MTG har sitt ursprung i Sverige och aktierna är noterade på Nasdaq Stockholm. MTG Sverige ser det som värdefullt att kunna bidra med kunskap och synpunkter på hur finansieringen av public serviceföretagen ska ordnas.

Sammanfattning

Mediemarknaden förändras snabbt genom den digitala utvecklingen. Mediekonsumtionen online ökar, samtidigt som det traditionella radiolyssnandet och tv-tittandet är starkt. Public servicebolagen har utvecklat betydande verksamhet online utanför den reglering som funnits, något som inte stämmer med hur offentligt finansierade företag ska agera. Innehållet i tv- och radiokanaler liknar också ofta det som redan produceras av privata medieföretag. SR:s P3 har exempelvis utvecklats till en radiokanal som använder samma lyssnaroptimerande metoder och sänder samma musik som de privata stationerna.

En individuell skatt är ett praktiskt sätt att finansiera public servicebolagen. Men en sådan understryker vikten av att bolagen håller sig inom den reglering som finns.

Bolagen bör också klarera rättigheterna på alla de plattformar där de har i uppdrag att finnas och där deras innehåll på bästa sätt tillgängliggörs.

Kommittén föreslår åttaåriga tillståndsperioder, vilket är för lång tid på en marknad med en snabb utveckling. Det finns en risk att så långa tillstånd efter ett tag anses omoderna och att public servicebolagen återigen börjar omtolka dem.

Kommittén menar att public serviceskatten inte utgör ett sådant nytt statligt stöd som kräver EU-kommissionens godkännande. MTG håller inte med utan menar att regeringen bör få stödet och regleringen godkänd av kommissionen, annars finns en stor risk för senare bakslag.

Medierna, deras användare och regleringen

MTG håller med om att mediemarknaden förändras snabbt till följd av utvecklingen online. Konkurrensen mellan företagen har ökat, både nationellt och internationellt, och alla typer av företag har numera tekniska möjligheter att konkurrera om samma användare. Mediekonsumtionen som sådan ökar och konsumtionen online tillkommer i viss mån ovanpå det vanliga lyssnandet och tittandet.

Trots att public servicebolagens publik i huvudsak konsumerar innehållet via traditionella plattformar, så har bolagen hänvisat till den digitala medieutvecklingen för att på eget bevåg utveckla verksamheten online på ett sätt som är konkurrensstörande för i stort sett samtliga privatfinansierade medieföretag. Detta har skett utan stöd i regleringen.

MTG, som är ett av Sveriges stora radioföretag, noterar med förvåning den beskrivning av sin verksamhet som SR enligt kommittén redogjort för:

”...som en integrerad helhet som står på tre ben: marksänd radio, digitala plattformar och sociala medier.”

I SR:s sändningstillstånd står att bolaget ska sända fyra ljudradioprogram över hela landet och för detta använda analog teknik. I anslagsvillkoren för 2017 står att pengarna ska användas till bolagets kärnverksamhet, som är att sända radioprogram till allmänheten, och ”i förekommande fall användas till kompletterande verksamhet, dvs verksamhet som syftar till att utveckla och stödja kärnverksamheten och förbättra möjligheterna för allmänheten att tillgodogöra sig denna.”

Det står ingenting om att verksamheten står på tre ben, snarare att det finns ett uppdrag på en plattform med vissa möjligheter att stödja detta uppdrag genom att utnyttja andra plattformar. Ett av benen – sociala medier – består dessutom av kommersiella plattformar där SR:s offentligt finansierade verksamhet ingår i globala företags intäktsstrategier.

SVT har i svar till Granskningsnämnden för radio och tv kommit med en egen definition av begreppet kärnverksamhet:

- "Sändning av hela kanaler på webben, antingen simultant med sändning i marknät eller i webbexklusiva kanaler,
- olika play-tjänster eller liknande där tidigare sända program finns för on demand,
- exklusiva program som ligger tillgängliga on demand, och
- direktsändning över internet av enstaka event, exempelvis sportevenemang eller presskonferenser."

Om SR:s integrerade helhet på tre ben och SVT:s definition av kärnverksamheten verkligen stämde med de uppdrag bolagen har, så går det inte att förstå att bolagen fortfarande finansieras via en avgift som tas ut på innehav av en traditionell tv-mottagare. Om regering och riksdag redan hade givit bolagen i uppdrag att likställa verksamheten online med traditionell utsändning, så hade finansieringen gjorts om för länge sedan. Det är också märkligt att bolagen ser sin verksamhet online som jämställd, till och med överordnad utsändningsverksamheten, när Yttrandefrihetsgrundlagen inte tillåter ett tillståndsgivet uppdrag online och inte heller en granskning av detta uppdrag.

Public servicebolagens uppdrag

MTG menar att ovanstående är exempel på hur den nuvarande regleringen inte fungerat och att public servicekommittén måste se till så att bolagen inte bara har ett tydligt uppdrag och ramar för vad man får göra och inte, utan att också kontrollen av detta uppdrag fungerar.

För ett kommersiellt företag, som ska maximera intäkterna, är det naturligt att söka varje ny möjlighet att maximera publiken inom den målgrupp man valt. Public servicebolagen är dock inte kommersiella företag utan ska istället utföra ett uppdrag i allmänhetens tjänst som regering och riksdag anser behöver utföras (public service), mot att public servicebolagens verksamhet finansieras av offentliga medel. Om kommitténs förslag om en obligatorisk skatt blir lag, så kommer det att bli ännu tydligare att bolagen utför ett offentligt uppdrag.

Det finns gott om synpunkter från de kommersiella tv-bolagen kring hur SVT producerar underhållning som konkurrerar med liknande program som de kommersiella kanalerna gör. Bortsett från att SVT gör sådant som andra redan gör, så resulterar detta i att de privatfinansierade företagens intäktsmöjligheter minskar och därmed även deras chanser att överleva på marknaden.

Ett förhållande som inte är lika bekant är att SR utvecklat P3 till en radiokanal som arbetar på samma sätt som en kommersiell kanal. Under *prime time* (klockan 6 till 18) använder kanalen samma lyssnaroptimerande metoder som de kommersiella kanalerna gör. P3 vänder sig tydligt till den kommersiellt intressanta målgruppen 15-37 år och har

en marknadsavdelning som arbetar med att optimera spellistor för målgruppen. P3 har centraliserat musikcheferna och arbetar med jinglar som liknar reklam där de marknadsför kanalen gentemot de kommersiella "konkurrenterna", ofta genom att lyfta fram att man spelar musik utan reklam.

Jinglarna köps av samma bolag som MTG köper jinglar från. Musiken är fokuserad på 250 populära titlar som i stort sett är samma som hos de kommersiella kanalerna. SR menar själva att de har en större musikalisk bredd än "konkurrenterna", men den bredden spelas på andra tider än prime time. SR hävdar att P3 är en arena för ny musik, men bara 8 av 50 spelade titlar under 2016 var unika för SR. Kommittén pekar på att SR har ungefär 75 procent av den samlade lyssnartiden. Men SR har också 75 procent av frekvensutrymmet i FM-bandet och fyra rikstäckande kanaler, medan den kommersiella radion består av en frekvensmässigt ineffektiv mosaik av lokala sändningstillstånd. På många orter har bara funnits två kanaler. (Under 2018 kommer nya sändningstillstånd att börja gälla som syftar till att förbättra situationen för de kommersiella kanalerna).

Det är svårt att se att det som P3 gör stämmer med det uppdrag som regering och riksdag gett SR och det är ännu svårare att se på vilket sätt ett sådant uppdrag skulle kunna formuleras. Ett uppdrag i allmänhetens tjänst som ska finansieras med public serviceavgift ska gälla tjänster som annars riskerar att inte bli utförda. Det P3 gör utförs av andra och dessutom hotar det offentligt finansierade P3 att konkurrera ut kanaler som lever av annonsintäkter, vilket i sin tur hotar den mediala mångfalden på radioområdet.

Uppbördsmodell

Kommittén föreslår en individuell public serviceavgift och kallar den för *skatt*. MTG menar att kommittén gör rätt i att kalla avgiften för vad den är. Om Sverige ska ha offentligfinansierade medieföretag, så är en individuell skatt ett praktiskt sätt att samla in pengarna på.

Kopplingen till en tv-mottagare är en sämre modell eftersom den kräver en integritetskränkande kontroll av tv-innehav. Radiotjänst försökte för några år sedan få till en utvidgad apparatavgift, vilket på sätt och vis var ännu sämre. Den skulle i praktiken innebära en obligatorisk avgift men med en komplicerad uppbördsmodell. En finansiering via statsbudgeten vore en praktisk modell, men den har kommittén inte fått pröva.

En individuell skatt är en praktisk modell eftersom en skatt gäller alla, den är teknikneutral, den kan samlas in på ett effektivt sätt och den är förutsägbar för public servicebolagen. Däremot menar MTG att kommitténs resonemang om att modellen är bra eftersom den är oberoende av den tekniska utvecklingen och värnar bolagens självständighet i förhållande till regering och riksdag, inte bara innebär fördelar.

Om den tekniska utvecklingen gör att intresset för public servicebolagens produktion minskar kraftigt, så går det inte att motivera att intäkterna lämnas helt orörda. Att bolagens ledningar agerar självständigt är också det något som kan innebära nackdelar. Som nämnts ovan så drabbas de privatfinansierade medieföretagen när de offentligfinansierade bolagen agerar oberoende av tillstånd och reglering.

Det är inte rimligt att politiskt skapade och politiskt finansierade verksamheter försöker göra sig oberoende av politiska beslut. Det måste finnas politiska motiv bakom existensen av public servicebolag, det måste finnas ett politiskt uppdrag samt en politisk styrning av verksamhetens inriktning och affärsutveckling. Däremot måste den redaktionella friheten inom de bestämda ramarna värnas, likaväl som bolagen måste skyddas från hastigt påkomna politiska ingripanden. Men att bolagen måste vara politiskt styrda går inte att komma ifrån. Annars blir de en stat i staten, vilket vore illa både för demokratin och för alla de privata medieföretag som utgör mediemarknaden.

Klarera rättigheter för många plattformar

Skulle det bli så att regering och riksdag ger public serviceföretagen i uppdrag att finnas på fler plattformar än marknäten, så måste en konsekvens av detta bli att bolagen också klarerar sina rättigheter för dessa plattformar. Idag klarerar bolagen sina rättigheter för marknätet och låter operatörer av andra plattformar själva reda ut rättighetsfrågorna med rättighetsorganisationer.

Skulle bolagen få online-uppdrag, bör de också se till att det som produceras för online kan tillgängliggöras via olika operatörers tjänster. Precis som gäller för linjära tv-plattformar, så drar public service välfinansierade utbud användare till olika play-plattformar. Genom att finnas på operatörsdrivna plattformar och play-tjänster skapas också god tillgänglighet. MTG kan meddela att SVT sagt nej till att ha sitt utbud på gratistjänsten Viaplay, vilket är en märklig inställning.

Tillståndens periodens längd

Som ett sätt att öka oberoendet av utslag i riksdagsval föreslår kommittén att tillståndensperioderna förlängs till åtta år så att ny tillståndsgivning inte sammanfaller med regeringsskiftet. MTG menar att åtta år är en lång period i en snabbt föränderlig mediebransch. Det är i stort sett omöjligt att förutse utvecklingen på åtta års sikt och det finns en stor risk att public serviceföretagen börjar betrakta ett sändningstillstånd som de fått för många år sedan som förlegat och därför, återigen, börjar omtolka det. En halvtidsöversyn ändrar troligen inte på detta eftersom en sådan vanligen inte föregås av djupare utredningar.

MTG förstår att kommittén vill skydda public servicebolagen från hastiga förändringar orsakade av "ändrade maktförhållanden i riksdagen", men det skyddet bör komma till på andra sätt. Kommittén har exempelvis inte föreslagit en ändring av det faktum att en

nyttillträdd regering kan ändra majoriteten i förvaltningsstiftelsen. Om bolagen ska skydda mot snabba förändringar baserade på tillfälliga riksdagsmajoriteter, skulle den ordningen kunna ändras. Åttaåriga tillståndsp perioder är inte ett bra förslag.

En prövning enligt EU:s statsstödsregler

Kommittén bedömer att förslaget inte utgör sådant nytt statligt stöd som kräver EU-kommissionens godkännande. Det är en märklig slutsats. Det är en stor förändring att gå från en frivillig, hushållsbaserad apparatavgift till en obligatorisk individuell skatt.

Den nuvarande svenska regleringen är troligen inte kompatibel med statsstödsreglerna. Public servicebolagen har själva kunnat omtolka begreppen så att kärnverksamhet, tvärtemot intentionerna, kunnat inbegripa verksamhet online. Detta har bolagen gjort trots att sändningstillståndet inte kan gälla online eftersom Yttrandefrihetsgrundlagen står i vägen och trots att Granskningsnämnden inte har kunnat inkludera online-verksamhet i sitt granskningsuppdrag. Bolagen har med offentliga medel utvecklat webbexklusivt innehåll i strid med regelverket, vilket Granskningsnämnden har påtalat, men lämnat utan åtgärd.

En annan brist har varit att systemet för förhandsprövning inte fungerat. Public servicebolagen har ifrågasatt själva förekomsten av förhandsprövningen och har aldrig anmält någon tjänst för prövning, detta trots att bolagen under tillståndsp perioden utvecklat ny verksamhet online. Det är inte så att MTG eller andra privatfinansierade medieföretag vill hindra public service från att utföra sina uppdrag, tvärtom samarbetar MTG gärna med public service, såsom skett genom att exempelvis samproducera serien *Vår tid är nu* och genom att dela på medierättigheterna av ishockey-VM fram till år 2023. Däremot ska bolagen hålla sig till de uppdrag de fått så att både konkurrenter och medborgare vet vad de kan förvänta sig. Om public service-bolagen ska få nya uppdrag, så ska dessa beslutas i demokratisk ordning.

Att offentligfinansierade bolag använder skattemedel på det sätt som bolagsledningarna själva finner lämpligt och att den granskande myndigheten inte ingriper, stämmer inte med EU:s statsstödsregler. Skulle kommitténs huvudbetänkande inte innehålla skarpa förslag för hur bolagen ska regleras och kontrolleras, så finns en stor risk för bakslag den dag EU-kommissionen gör en statsstödsprövning.

MTG rekommenderar regeringen att betrakta den nya public serviceskatten som ett nytt statligt stöd och anmäla det för prövning till EU-kommissionen.

Stockholm 2018-01-24

Anders Jensen
VD MTG Sverige, EVP MTG Nordic Entertainment